

Toroidní proudově kompenzované odrušovací tlumivky

Stěžejními součástmi filtrů zamezujících šíření rušení po vedení jsou odrušovací tlumivky a kondenzátory. Na následujících řádcích jsou popsány základní typy a technické parametry toroidních tlumivek firmy PMEC. Článek volně navazuje na [1], kde je též popsána měřicí metoda níže uvedených průběhů vložného útlumu.

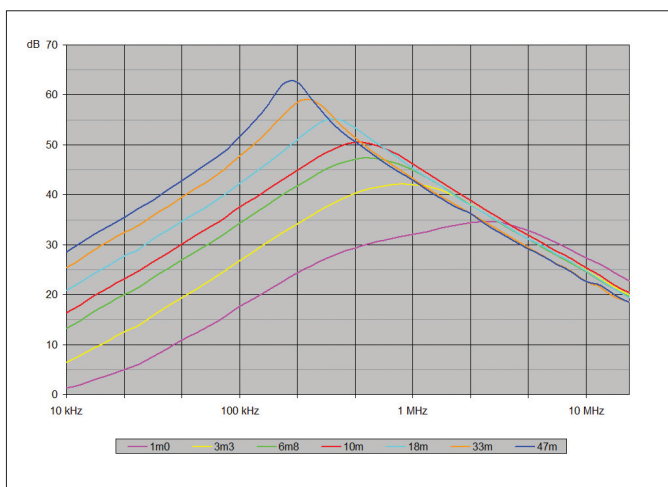
Asi nejrozšířenějším druhem odrušovacích tlumivek jsou proudově kompenzované tlumivky filtrující na vstupu zařízení zejména asymetrickou složku vnějšího či v zařízení vznikajícího rušení. Tyto tlumivky, účinné zejména při odrušení spínaných napájecích zdrojů, jsou nejčas-

- Největší úroveň rušení lze pravděpodobně očekávat na základní harmonické, takže zvolíme indukčnost nejméně 33 mH.
- S ohledem na odhadovanou účinnost zdroje min. 80 % musíme počítat s odběrem proudu až 1,1 A ze sítě 230 V – volíme tedy např. tlumivku 104/H 33m 1,2 A.
- Tlumivku doplníme pro potlačení symetrického rušení kondenzátory C_x (viz [1]) běžné hodnoty 220 nF a základní filtr je hotov.
- Protože se útlumové vlastnosti tlumivky v megahertzové oblasti vlivem

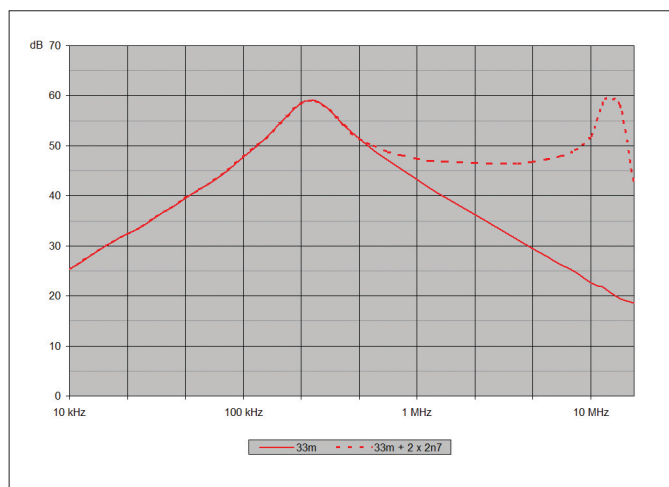
**Ing. Josef Jansa
PMEC spol. s r.o.**

106, které lze použít až do výkonu jednotek kW. Daní za zvýšenou proudovou zatížitelnost při uchování kompaktních rozměrů jsou dosažitelné hodnoty indukčnosti, a tím i vložného útlumu – viz obr. 3.

V případech zvýšených nároků na velikost indukčnosti, proudového zatížení či minimalizaci rozměrů proudově kompenzovaných tlumivek lze relativně levně

Obr. 1 Vložný útlum feritových řad 101 až 104

Obr. 2 Vložný útlum jednoduchého filtru

těji realizovány na vysokopermeabilních feritových jádrech. V sortimentu PMEC jde o řady 100 až 106, zahrnující hodnoty indukčnosti od stovek μH po desítky mH pro proudy stovek mA až desítek A. Frekvenční průběhy vložného útlumu nejpoužívanější řady 101 (viz obr. 1) jsou v praxi použitelné i pro řady 102 až 104.

Potřebujeme-li tedy např. odrušit spínaný napájecí zdroj s výkonem 200 W pracující na kmitočtu 200 kHz a injektující do rozvodné sítě širokospektrální asymetrické rušení až do pásma jednotek MHz, postupujeme takto:

její vlastní kapacity i parametrů samotného feritu zhoršují, může vyvstat potřeba vlastnosti filtru v této frekvenční oblasti vylepšit. Lze tak učinit např. zařazením kondenzátorů C_y – příklad s hodnotami 2n7, viz obr. 2.

- Nelze-li kondenzátory C_y z jakýchkoliv důvodů aplikovat, je možno použít též další prvky účinné v tomto pásmu – jednoduché železoprachové tlumivky, feritové absorbéry apod.

Pro vyšší proudy jsou určeny feritové proudově kompenzované tlumivky řady

feritová jádra nahradit dražšími jádry z vinutých nanokrystalických pásků, které se oproti feritům vyznačují několikanásobně vyšší hodnotou relativní permeability. Při stejné velikosti jádra tak lze dosáhnout větší indukčnosti, popř. většího proudu, než u obvyklých tlumivek feritových. Vložný útlum řady 403 a 404 je na obr. 4, vložný útlum řady 406 pak na obr. 5.

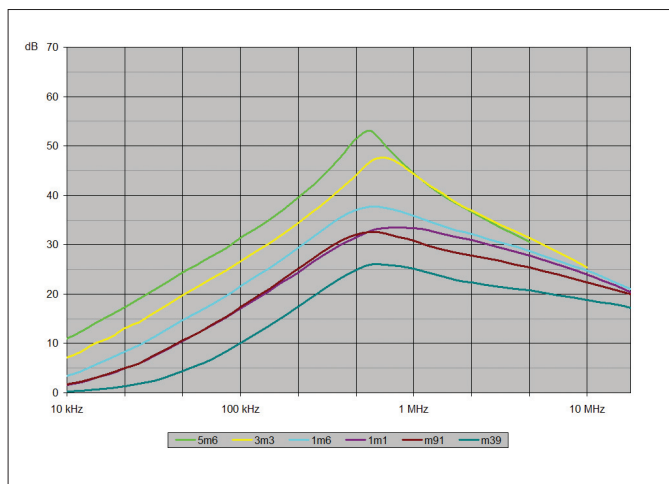
Z porovnání vložného útlumu feritových (obr. 1 a obr. 3) a nanokrystalických (obr. 4 a obr. 5) tlumivek se stejnou či podobnou velikostí indukčnosti je

patrné, že nanokrystalické tlumivky mají plošší a k vyšším frekvencím posunutý rezonanční vrchol. Důvodem jsou větší ztráty jejich jader (tj. nižší činitel jakosti Q tlumivky), jiný frekvenční průběh složek komplexní permeability a samo-

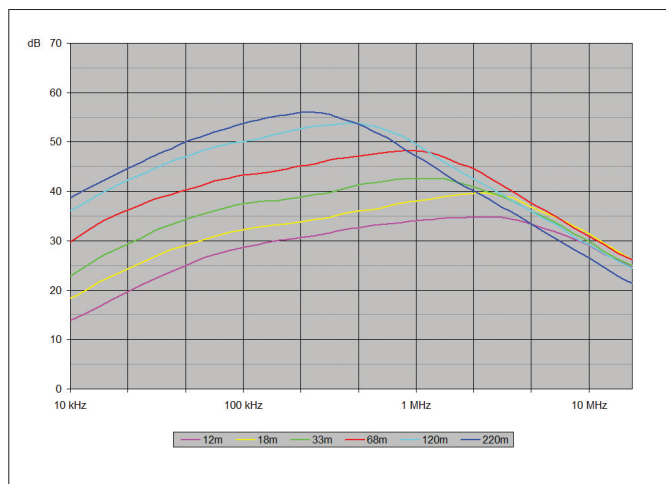
s naprosto stejným vinutím, realizovaných na feritovém (103/Vi 27m 1,0 A) a nanokrystalickém (403/Vi 68m 1,0 A) jádře stejných rozměrů.

Je zřejmé, že při srovnatelných rozměrech a stejné proudové zatížitelnosti

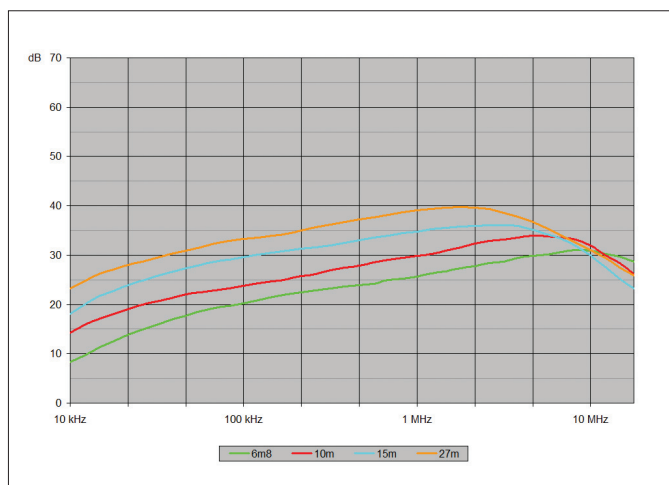
Výjimkou je oblast kolem rezonančního kmitočtu feritové tlumivky – za určitých okolností se tudíž může stát, že citelně dražší nanokrystalická tlumivka v konkrétní aplikaci lepším řešením než levná feritová tlumivka nebude.

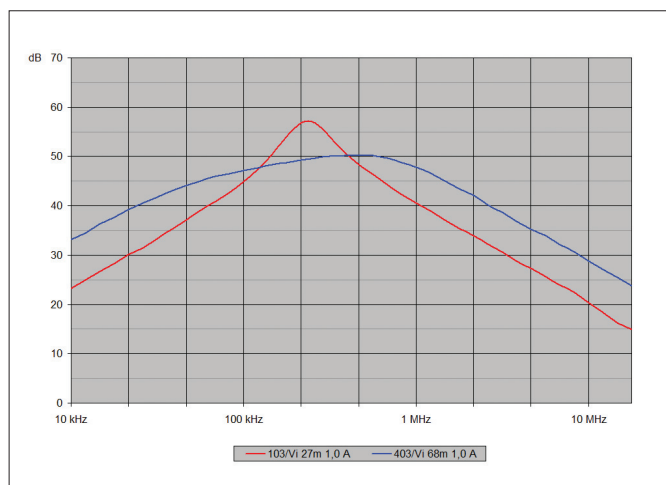
Obr. 3 Vložný útlum výkonové feritové řady 106

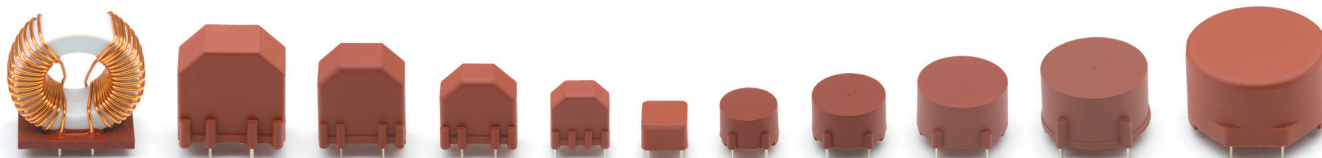
Obr. 4 Vložný útlum nanokrystalických řad 403 a 404

Obr. 5 Vložný útlum výkonové nanokrystalické řady 406

Obr. 6 Porovnání vložného útlumu feritové a nanokrystalické tlumivky

zřejmě též nižší vlastní kapacita vinutí daná menším počtem závitů.

Obr. 6 zachycuje vložný útlum dvou proudově kompenzovaných tlumivek

bude tlumivka s nanokrystalickým jádrem díky své vyšší indukčnosti téměř v celém sledovaném frekvenčním pásmu potlačovat rušení lépe, a to až o 9 dB.

Literatura:

[1] ing. Josef Jansa – Potlačení rušení v pásmu 10 kHz až 30 MHz, DPS 01/2013

PMEC

nám. Republiky 8
787 01 Šumperk
☎/昌 583216582

Odrušovací tlumivky

- dvojitě proudově kompenzované na feritových jádrech
- dvojitě proudově kompenzované na vinutých nanokrystalických jádrech
- jednoduché na železoprachových jádrech

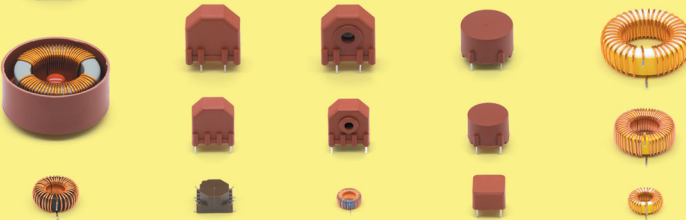
Akumulační a filtrační tlumivky pro spínané zdroje

- na železoprachových jádrech
- na sendustových jádrech

Proudové snímače a transformátory

- na feritových jádrech
- na vinutých FeSi jádrech
- na vinutých nanokrystalických jádrech

www.pmec.cz   info@pmec.cz